

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму



ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ Майя НІКОЛАСВА

Вересня _____ 20 22 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
"ДЕМОГРАФІЧНА ТА ЕТНІЧНА ГЕОГРАФІЯ СВІТУ"**

Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)

Галузь знань: 10 "Природничі науки"

Спеціальність: 106 "Географія"

Освітньо-професійна програма: "Географія"

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів - 3 годин - 90 залікових модулів - 1 змістових модулів - 2	Галузь знань 10 "Природничі науки" (шифр і назва)	Вибіркова дисципліна	
	Спеціальність 106 "Топографія" (код і назва)	Рік підготовки:	
	Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)	1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		18 год.	12- год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	6- год.
		Лабораторні	
		год.	- год.
		Самостійна робота	
		60 год.	72- год.
		Форма підсумкового контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни "Демографічна та етнічна географія світу" є систематизація й узагальнення студентами знання теорій, концепцій, законів, закономірностей, головних категорій етнодемографії, процес формування етносоціальних спільнот, сучасний стан демографічних процесів у світі; ознайомлення з методологічною основою наукових етнодемографічних досліджень.

Основними завданнями дисципліни "Демографічна та етнічна географія світу" є ознайомлення з теорією та методологією етнодемографічних наукових досліджень, принципами і методами, особливостями етнодемографічних процесів в країнах різних регіонів світу; вивчення основних демографічних показників, які використовуються у географічних наукових дослідженнях, принципів і засад дослідження етнічного складу населення в різних країнах світу; характеристика видів демографічних й етнічних процесів як факторів динаміки етнічного складу населення країн світу; ознайомлення з етнічними аспектами відтворення населення; творчо аналізувати результати наукової та виробничої роботи, самостійно знаходити шляхи її удосконалення та вміти інформативно та обґрунтовано оформити їх у відповідних інформаційних джерелах.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

а) загальних (ЗК): ЗК1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК2. Здатність вчитися і оволодіювати сучасними знаннями; ЗК3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми; ЗК4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

б) фахових загальних (СК): СК1.Здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм сучасної географії, історії розвитку географічних досліджень та ідей для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації; СК3.Здатність використовувати спеціальні географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв'язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку; СК6.Здатність застосовувати у професійній діяльності теоретичні знання і практичні навички системного аналізу і синтезу, географічного моделювання та прогнозування;Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Очікувані результати навчання.

Програмні результати навчання: ПР01. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації; ПР12. Планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати дослідження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*:

- види демографічних й етнічних процесів як факторів динаміки етнічного складу населення країн світу;
- основні демографічні показники, які використовуються у географічних наукових дослідженнях; основні напрямки сучасної демографічної діяльності - традиційні та новітні;
- принципи і засади дослідження етнічного складу населення в різних країнах світу;
- етнічні аспекти відтворення населення;
- основні тенденції сучасного етнодемографічного розвитку населення світу;

вміти:

- практично використовувати теоретичні знання;
- застосовувати математично-статистичні методи опрацювання даних отриманих при проведенні етнодемографічних і географічних досліджень; ;
- творчо аналізувати результати наукової та виробничої роботи, самостійно знаходити шляхи її удосконалення та вміти інформативно та обґрунтовано оформити їх у відповідних інформаційних джерелах;
- вільно орієнтуватися у традиційних та нових джерелах демографічної інформації;
- розробляти демографічні прогнози.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-Методологічні основи демографічної та етнічної географії.

Тема 1. Етнодемографія як наукова дисципліна.

Загальні питання походження терміну «етнодемографія». Етнодемографія як наука, що вивчає особливості відтворення народів та динаміку їхньої чисельності. Об'єкт і предмет дослідження етнодемографії. Місце етнодемографії в системі географічних і демографічних наук. Зв'язок етнічної демографії з географічними (географія населення, геодемографія, етногеографія, етнополітична географія) та демографічними науками (теоретична демографія, історична демографія, економічна демографія, соціологічна демографія, військова демографія). Народ (етнос) як об'єкт вивчення етнодемографії. Суть поняття «народ», «населення» та «народонаселення». «Нація»: еволюція поняття. «Західна» і «східна» моделі нації. Національна ідея й націоналізм. Етногенез, його основні чинники. Основні теорії етносу: біологічна та енергетична теорії етносу, примордіалістські концепції етносу, інструменталістська та конструктивістська теорії етносу. Демографічні ознаки етносів. Класифікація етносів, її основні чинники. Етнодемографічні джерела та матеріали. Етапи становлення та розвитку етнодемографічної науки. Завдання етнодемографії на сучасному етапі.

Тема 2. Основні категорії, методи та джерела етнодемографії.

Етнос і процес етнічного відтворення. Теорія етносу й етногенезу. Основні етнодемографічні показники. Народжуваність, сумарний коефіцієнт народжуваності, смертність, природний приріст, статеві-вікова структура, шлюбність, сімейна структура етносу, тривалість життя, демографічне старіння етносу. Етнічні аспекти народжуваності й смертності народів. Міграції. Динаміка чисельності народу.

Суть поняття «демографічна політика» та основні її напрями. Вплив культурно-освітнього рівня населення та національно-культурних особливостей харчування на етнодемографічні процеси. Поняття «геноциду», «етноциду», «екоциду», «апартхейду». Соціальні та політичні чинники міграційних процесів у середовищі окремих етносів. Діаспора. Урбанізація та її етнічні аспекти. Етнічні процеси як один із факторів динаміки етнічного складу населення. Етнічні процеси та їх види. Еволюційні та трансформаційні етнічні процеси та їх складники. Види етнічного розмежування та етнічного згуртування (етнічна ідентифікація, посилення етнічної свідомості, зростання етнічного знання).

Види етнічної дезінтеграції (етнічна парціація, етнічна сепарація, етнічна дисперсизація). Види етнічної інтеграції (етнічна консолідація, етнічна асиміляція, етнічна інтеграція). Міжетнічні відносини. Суть поняття етнічного (міжетнічного) конфлікту. Особливості методики етнодемографічних досліджень. Статистичні, математичні, демографічні методи дослідження етнодемографічних процесів. Методи демографічного прогнозування. Графічні і картографічні методи етнодемографічного дослідження. Опитування, аналіз документів, польові спостереження в етнодемографії. Комплексний підхід до вивчення етнодемографічних процесів. Етнодемографічні джерела та матеріали, їх види. Матеріали ревізій, генеральних описувань та переписів населення - основні джерела етнодемографічної інформації. Поточний статистичний облік населення й спеціальні демографічні обстеження етносу. Статистичні збірники та інтернет-джерела як джерела інформації в етнодемографії.

Тема 3. Теоретичні основи етнодемографічного вивчення країн світу.

Процеси та показники етнічного відтворення етносів. Народжуваність, смертність та природний приріст населення. Міграційні процеси та їх вплив на етнодемографічну ситуацію в країнах світу. Природний і механічний рух населення як критерії оцінки етнодемографічної ситуації. Суть поняття «геодемографічний процес» та основні його характеристики. Динаміка і вікові коефіцієнти народжуваності. Підвищення середньої тривалості життя та демографічне старіння етносу як чинники зниження народжуваності. Шлюбність та її вплив на динаміку народжуваності і окремих етносів. Шлюбний вік та його етнічні особливості. Сімейний склад населення та його етнічні аспекти. Розлучення й повторний шлюб. Позашлюбні діти. Сумарний коефіцієнт народжуваності як один із показників етнодемографічної ситуації. Етнічні аспекти та чинники смертності населення. Біологічні та географічні чинники смертності. Соціальні та етнічні аспекти хвороб. Етноцид, геноцид, екоцид та їх прояви. Міграції як один із показників етнічного відтворення. Проблеми вивчення міграцій. Внутрішні та зовнішні міграційні процеси. Діаспора. Урбанізаційні та розселенські процеси та їх етнічні аспекти. Етнічний склад населення країни. Етнічна структура населення країни. Коефіцієнт етнічної мозаїчності населення за Б. М. Еккелем. Поняття моноетнічності та поліетнічності. Класифікація країн світу за особливостями етнонаціонального складу. Суть поняття «етнополітична структура країни та типологізація країн світу за особливостями етнополітичної структури суспільства. Суть поняття «етнонаціональна політика». Сучасні тенденції етнодемографічного розвитку країн світу.

Змістовий модуль 2. СУЧАСНІ ЕТНОДЕМОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ У СВІТІ.

Тема 4. Етнодемографічні процеси в країнах Європи.

Центральна й Східна Європа як регіони світу з найгіршими показниками етнодемографічного відтворення населення. Сучасна демографічна ситуація в країнах регіону. Динаміка чисельності населення в країнах регіону. Народжуваність, смертність та природний приріст населення в країнах. Показники статево-вікової, шлюбної та сімейної структури

населення. Процеси старіння націй. Тривалість життя етнічних спільнот. Міграційні процеси в країнах регіону та їх вплив на етнодемографічну ситуацію в країнах. Вплив урбанізаційних та розселенських процесів на етнодемографічну ситуацію в країнах регіону. Сучасна демографічна політика країн регіону. Історичні особливості формування націй у країнах регіону. Етногенез східноєвропейських і центральноєвропейських народів. Моноетнічні й поліетнічні країни регіону. Етнічна структура населення країн. Мовна й релігійна структура населення. Характеристика основних етнічних спільнот в окремих країнах регіону. Особливості розселення етносів у країнах регіону. Етнічні та етнополітичні процеси в країнах. Види етнополітичних рухів у країнах регіону. Сепаратизм й автономізм у країнах регіону. Становище етнічних і національних меншин у країнах регіону. Етнонаціональна політика країн регіону.

Тема 5. Етнодемографічні процеси в країнах Азії.

Азія як регіон світу з найбільшою чисельністю населення і строкатим етнічним складом населення. Сучасна демографічна ситуація в країнах регіону. Динаміка чисельності населення в країнах регіону. Народжуваність, смертність та природний приріст населення в країнах і субрегіонах. Показники статеві-вікової, шлюбної та сімейної структури населення. Тривалість життя етнічних спільнот. Міграційні процеси в країнах регіону та їх вплив на етнодемографічну ситуацію в країнах. Вплив урбанізаційних та розселенських процесів на етнодемографічну ситуацію в країнах регіону. Сучасна демографічна політика країн регіону. Історичні особливості формування націй у країнах регіону. Етногенез азійських народів. Моноетнічні й поліетнічні країни регіону. Етнічна структура населення країн. Мовна й релігійна структура населення. Характеристика основних етнічних спільнот в окремих країнах регіону. Особливості розселення етносів у країнах регіону. Етнічні та етнополітичні процеси в країнах. Види етнополітичних рухів у країнах регіону. Сепаратизм й автономізм у країнах регіону. Становище етнічних і національних меншин у країнах регіону. Етнонаціональна політика країн регіону.

Тема 6. Етнодемографічні процеси в країнах Північної та Південної Америки.

Північна та Південна Америка як регіон світу зі строкатим етнічним складом населення. Сучасна демографічна ситуація в країнах регіону. Динаміка чисельності населення в країнах регіону. Народжуваність, смертність та природний приріст населення в країнах. Особливості демографічної ситуації в США та Канаді. Показники статеві-вікової, шлюбної та сімейної структури населення. Тривалість життя етнічних спільнот. Міграційні процеси в країнах регіону та їх вплив на етнодемографічну ситуацію в країнах. Вплив урбанізаційних та розселенських процесів на етнодемографічну ситуацію в країнах регіону.

Сучасна демографічна політика країн регіону. Історичні особливості формування націй у країнах регіону. Етногенез північноамериканських народів. Моноетнічні й поліетнічні країни регіону. Етнічна й расова структура населення країн. Мовна й релігійна структура населення. Характеристика основних етнічних спільнот в окремих країнах регіону. Особливості розселення етносів у країнах регіону. Етнічні та етнополітичні процеси в країнах. Види етнополітичних рухів у країнах регіону. Сепаратизм й автономізм у країнах регіону. Становище етнічних і національних меншин та корінних народів у країнах регіону. Етнонаціональна політика країн регіону.

Тема 7. Етнодемографічні процеси в країнах Африки.

Африка як регіон світу зі найбільшим природним приростом населення. Сучасна демографічна ситуація в країнах регіону. Динаміка чисельності населення в країнах регіону. Народжуваність, смертність та природний приріст населення в країнах. Особливості демографічної ситуації в найбільших країнах Африки (Нігерія, Єгипет, Ефіопія, ПАР, Танзанія та ін.). Показники статеві-вікової, шлюбної та сімейної структури населення. Тривалість життя етнічних спільнот. Міграційні процеси в країнах регіону та їх вплив на етнодемографічну ситуацію в країнах. Вплив урбанізаційних та розселенських процесів на етнодемографічну ситуацію в країнах регіону. Сучасна демографічна політика країн регіону. Історичні особливості формування націй у країнах регіону.

Етногенез африканських народів. Моноетнічні й поліетнічні країни регіону. Етнічна й расова структура населення країн. Мовна й релігійна структура населення. Характеристика основних етнічних спільнот в окремих країнах регіону. Особливості розселення етносів у країнах регіону. Етнічні та етнополітичні процеси в країнах. Види етнополітичних рухів у країнах регіону. Трайбалізм, сепаратизм й автономізм у країнах регіону. Становище етнічних і національних меншин та корінних народів у країнах регіону. Апартеїд як вид дискримінації корінних народів в Південній Африці. Бантустані як псевдо державні утворення в ПАР у період перебування білої меншості при владі. Етнонаціональна політика країн регіону.

Тема 8. Етнодемографічні процеси в Австралії та Океанії.

Австралія й Океанія як слабозаселені регіони світу зі строкатими показниками демографічного розвитку. Сучасна демографічна ситуація в Австралії та країнах Океанії. Динаміка чисельності населення в країнах регіону. Народжуваність, смертність та природний приріст населення в країнах. Особливості демографічної ситуації в Австралії та Новій Зеландії. Показники статево-вікової, шлюбної та сімейної структури населення. Тривалість життя етнічних спільнот. Міграційні процеси в країнах регіону та їх вплив на етнодемографічну ситуацію в країнах. Вплив урбанізаційних та розселенських процесів на етнодемографічну ситуацію в країнах регіону.

Сучасна демографічна політика країн регіону. Історичні особливості формування націй у країнах регіону. Етногенез північноамериканських народів. Моноетнічні й поліетнічні країни регіону. Етнічна та расова структура населення країн. Мовна й релігійна структура населення. Характеристика основних етнічних спільнот в окремих країнах регіону. Особливості розселення етносів у країнах регіону. Етнічні та етнополітичні процеси в країнах. Види етнополітичних рухів у країнах регіону. Сепаратизм й автономізм у країнах регіону. Становище етнічних і національних меншин та корінних народів у країнах регіону. Етнонаціональна політика країн регіону.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	очна форма навчання					заочна форма навчання				
	усь ого	у тому числі				усього	у тому числі			
		Д	П	лаб.	с. р.		л	п	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи етнодемографії										
Тема 1. Етнодемографія як наукова дисципліна	11	2	1		8	9	1			8
Тема 2. Основні категорії, методи та джерела етнодемографії	11	2	1		8	9	1			8
Тема 3. Теоретичні основи етнодемографічного дослідження країн світу	12	2	1		9	7	1			6
Разом за змістовним модулем 1	34	6	3		25	25	3			22
Змістовий модуль 2. Сучасні етнодемографічні процеси у світі										
Тема 4. Етнодемографічні процеси в країнах Європи	14	4	2		8	14	2	2		10
Тема 5. Етнодемографічні процеси в країнах Азії	12	2	2		8	13	2	1		10
Тема 6. Етнодемографічні процеси в країнах Північної та Південної Америки	11	2	2		7	13	2	1		10
Тема 7. Етнодемографічні процеси в країнах Африки	10	2	2		6	13	2	1		10
Тема 8. Етнодемографічні процеси в Австралії та Океанії	9	2	1		6	12	1	1		10
Разом за змістовним модулем 2	56	12	9		35	65	9	6		50
Усього годин	90	18	12		60	90	12	6		72

5. Теми семінарських занять

У програмі семінарські заняття не заплановані

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Реклама в системі маркетингових комунікацій		
1	Тема 1. Етнодемографія як наукова дисципліна	1
2	Тема 2. Основні категорії, методи та джерела етнодемографії	1
3	Тема 3. Теоретичні основи етнодемографічного дослідження країн світу	1
Змістовий модуль 2. Реклама в системі маркетингових комунікацій		
4	Тема 4. Етнодемографічні процеси в країнах Європи	2
5	Тема 5. Етнодемографічні процеси в країнах Азії	2
6	Тема 6. Етнодемографічні процеси в країнах Північної та Південної Америки	2
7	Тема 7. Етнодемографічні процеси в країнах Африки	2
8	Тема 8. Етнодемографічні процеси в Австралії та Океанії	1
	Разом	12

7. Теми лабораторних занять

У програмі лабораторні заняття не заплановані

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Реклама в системі маркетингових комунікацій		
1.	Етнодемографія як наука й навчальна дисципліна та її зв'язок із географічними дисциплінами.	2
2.	Основні демографічні показники етнічного відтворення населення. Вплив різних факторів на демографічне відтворення населення.	4
3.	Основні методи етнодемографічних й етногеографічних досліджень.	4
4.	Основні види демографічних процесів у країнах світу. Природний і механічний рух населення.	4
5.	Етнічний склад населення. Основні види етнорозвитку та етнотрансформаційних процесів.	4
Змістовий модуль 2. Реклама в системі маркетингових комунікацій		
6.	Особливості етнодемографічного розвитку країн Центральної та Східної Європи. Вплив міграційних процесів на етнодемографічну ситуацію в країнах регіону.	4
7.	Сучасна етнодемографічна ситуація в країнах Західної Європи. Сепаратизм та автономізм в країнах регіону.	4
8.	Сучасна демографічна ситуація в країнах Північної Європи. Етнічна, мовна та релігійна структура населення країн Південної Європи.	4
9.	Особливості динаміки чисельності населення в країнах Східної та Південно-Східної Азії. Етнічні процеси в країнах регіону.	4
10.	Демографічні процеси у країнах Південної, Південно-Західної та Центральної Азії. Етнічна мозаїка країн регіонів.	4
11.	Сучасна етнодемографічна ситуація в США та Канаді. Особливості етнічної та мовної структури населення країн Центральної Америки та Вест-Індії.	4
12.	Природний рух етнічних спільнот у країнах Південної Америки. Сучасне	4

	становище корінних народів у країнах регіону.	
13.	Природний рух населення в країнах Африканського континенту. Сепаратизм, трайбалізм та расова сегрегація в країнах Африки.	4
14.	Етнодемографічні процеси в Австралії та Океанії. Особливості етнічного та мовного складу населення країн Океанії.	4
	Разом	52

9. Методи навчання

Лекції із застосуванням наочних засобів, презентації, самостійна робота, практичні заняття, самостійне опрацювання нового матеріалу, в т.ч. із застосуванням Інтернет-ресурсів.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточне контрольне опитування, оцінювання семінарських доповідей та виконання індивідуальних завдань; підсумковий контроль - залік. В обов'язковому порядку здійснюється облік відвідування студентами усіх видів занять.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій;	правильно вирішив більшість практичних завдань; має стійкі навички виконання завдання

	самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

12. Питання для підсумкового контролю

1. Об'єкт і предмет вивчення етнодемографії світу.
2. Суть понять «народ» і «етнос».
3. Суть поняття «нація»
4. Національна ідея і націоналізм.
5. Основні теорії етносу.
6. Теорії етногенезу.
7. Етапи становлення та розвитку етнодемографії.
8. Основні етнодемографічні показники відтворення населення.
9. Етнічні аспекти народжуваності та смертності етнічних спільнот.
10. Чинники впливу на етнодемографічні процеси.
11. Етнічні процеси як фактор динаміки етнічного складу населення.
12. Етнічні процеси та їх види
13. Міжетнічні відносини.
14. Особливості методики етнодемографічних досліджень.
15. Основні методи етнодемографічних досліджень.
16. Етнодемографічні джерела та матеріали.
17. Процеси етнічного відтворення етносів.
18. Природний і механічний рух населення як критерії оцінки етнодемографічної ситуації.
19. Динаміка і вікові коефіцієнти народжуваності.

20. Етнічні аспекти та чинники смертності населення.
21. Шлюбність та її вплив на динаміку народжуваності окремих етносів.
22. Міграції, їх види та вплив на процеси відтворення населення.
23. Етнічна і мовна структура населення.
24. Класифікації країн світу за етнонаціональним складом населення.
25. Суть поняття «етнонаціональна політика»
26. Суть поняття «демографічна політика».
27. Сучасні тенденції етнодемографічного розвитку країн світу.
28. Демографічні процеси відтворення населення в країнах Центральної та Східної Європи.
29. Міграційні процеси в країнах Центральної та Східної Європи.
30. Особливості етногенезу народів країн Центральної та Східної Європи.
31. Етнічна структура населення країн Центральної та Східної Європи.
32. Характеристика основних етнічних спільнот країн Центральної та Східної Європи.
33. Сучасні етнічні й етнополітичні процеси в країнах Центральної та Східної Європи.
34. Сучасна демографічна й етнонаціональна політика країн Центральної та Східної Європи.
35. Демографічні процеси відтворення населення в країнах Західної Європи.
36. Міграційні процеси в країнах Західної Європи.
37. Особливості етногенезу народів країн Західної Європи.
38. Етнічна структура населення країн Західної Європи.
39. Характеристика основних етнічних спільнот країн Західної Європи.
40. Сучасні етнічні й етнополітичні процеси в країнах Західної Європи.
41. Сучасна демографічна й етнонаціональна політика країн Західної Європи.
42. Демографічні процеси відтворення населення в країнах Південної та Північної Європи.
43. Міграційні процеси в країнах Південної та Північної Європи.
44. Особливості етногенезу народів країн Південної та Північної Європи.
45. Етнічна структура населення країн Південної та Північної Європи.
46. Характеристика основних етнічних спільнот країн Південної та Північної Європи.
47. Сучасні етнічні й етнополітичні процеси в країнах Південної та Північної Європи.
48. Сучасна демографічна й етнонаціональна політика країн Південної та Північної Європи.
49. Демографічні процеси відтворення населення в країнах Північної Америки.
50. Міграційні процеси в країнах Північної Америки.
51. Особливості формування етносів країн Північної Америки.
52. Етнічна структура населення країн Північної Америки.
53. Характеристика основних етнічних спільнот країн Північної Америки.
54. Сучасні етнічні й етнополітичні процеси в країнах Північної Америки.
55. Сучасна демографічна й етнонаціональна політика країн Північної Америки.
56. Демографічні процеси відтворення населення в країнах Азії.
57. Міграційні процеси в країнах Азії.
58. Особливості формування етносів країн Азії.
59. Етнічна структура населення країн Азії.
60. Характеристика основних етнічних спільнот країн Азії.
61. Сучасні етнічні й етнополітичні процеси в країнах Азії.
62. Сучасна демографічна й етнонаціональна політика країн Азії.
63. Демографічні процеси відтворення населення в країнах Африки.
64. Міграційні процеси в країнах Африки.
65. Особливості формування етносів країн Африки.
66. Етнічна структура населення країн Африки.
67. Характеристика основних етнічних спільнот країн Африки.
68. Сучасні етнічні й етнополітичні процеси в країнах Африки.
69. Сучасна демографічна й етнонаціональна політика країн Африки.

70. Демографічні й міграційні процеси відтворення населення в Австралії та Океанії.
71. Особливості формування етносів Австралії та Океанії.
72. Етнічна структура населення країн Австралії та Океанії.
73. Характеристика основних етнічних спільнот Австралії та Океанії.
74. Сучасна демографічна й етнонаціональна політика Австралії та країн Океанії.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль								Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	20	100
10	10	10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T7 - теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	дуже добре	
75-84	C	добре	
70-74	D	задовільно	
60-69	E	допустимо	
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Робоча програма та силабус навчальної дисципліни; опорні конспекти лекцій; мультимедійні презентації; плани практичних занять; навчально-методичні матеріали та питання для поточного і підсумкового контролю; ілюстративні матеріали (карти, **схеми**, рисунки).

14. Рекомендована література

Основна:

1. Григор'єва С.В. Основи демографії : курс лекцій. Харків : НТУ «ХПІ», 2010. - 77 с.
2. Джаман В.О. Демографія: навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2009. - 160 с.
3. Дністрянський М. С. Етногеографія України: навч. посібник. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. - 232 с.
4. Жуков В. Соціальне партнерство в Україні: навч. посіб. Київ.: Вид-во УАДУ, 2010. - 200 с.
5. Махорін Г.Л. Основи демографії: курс лекцій. Житомир : Волинь, 2009. - 96 с.
6. Муромцева Ю.І. Демографія : навчальний посібник. Київ.: Кондор, 2009. - 300 с.
7. Нельга О. В. Теорія етносу: навч. посібник. Київ: Тандем, 1997. - 368 с.
8. Пістун М. Д. Основи теорії суспільної географії: навч. посібник. Київ.: Вища школа, 1996. - 231 с.

9. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії: навч. посібник. Одеса: Астропринт, 2001 .-559с.
10. Шаблій О. Суспільна географія. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. - Кн. 1. - 814 с; Кн. 2. - 706 с

Додаткова:

1. Васильченко В.С. Державне регулювання зайнятості: навч. посіб. Київ. : КНЕУ, 2003. - 252 с.
2. Голиков А. П., Олійник Я. Б., Степаненко А. В. Вступ до економічної і соціальної географії: підручник. Київ. : Либідь, 1996.
3. Гудзеляк І.І. Географія населення : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 126 с.
4. Дронова О. Л. Геоурбаністика : навч. посіб. Київ. : Видавничополіграфічний центр "Київський університет", 2014. 419 с.
5. Зінич В. Т. Сучасні етнодемографічні процеси в Україні. Київ.: РВПС України НАН України, 2004.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Державний комітет статистики України. URL:<http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. - Режим доступу: www.nbuv.gov.ua
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. - Режим доступу: <https://nlu.org.ua/>
5. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. - Режим доступу: <http://korolenko.kharkov.com>